

Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 20.051.239
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору педагогічних наук, професору,
професору кафедри початкової освіти та
освітніх інновацій
Червінській Інні Богданівні
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)

Відгук

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри української мови Київського столичного університету імені Бориса Грінченка **Карамана Станіслава Олександровича** про дисертаційну роботу **Галущака Олега Володимировича** *«Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей»*, подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Актуальність теми дослідження. Функціонування сучасного мінливого й полілінгвального соціуму в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів в економічній галузі, інтенсивної цифровізації усіх сфер життєдіяльності суспільства, а також домінування компетентнісної парадигми в українській освітній системі по-особливому актуалізують необхідність посилення прикладних аспектів у навчанні мовознавчих дисциплін на компетентнісних засадах, української мови за професійним спрямуванням зокрема. Динамічний розвиток світової економіки, вибудовані вектори міжнародної співпраці, запитуваність на конкурентоздатних фахівців економічних спеціальностей, що вільно володіють державною мовою, зумовлюють об'єктивну потребу в компетентній особистості, підготовленій до активної життєдіяльності в умовах викликів, непрогнозованих процесів, мотивованої на саморозвиток, здатної розв'язувати нестандартні завдання, а також відкритої до гнучкої міжособистісної взаємодії у майбутній професійній діяльності.

Відтак пріоритетним завданням у навчанні мовознавчих дисциплін є формування у майбутніх фахівців економічних спеціальностей мовнокомунікативної компетентності як однієї із визначальних характеристик особистості, що вирізняє її мовну ерудицію, емоційний інтелект, здатність до продуктивної міжособистісної взаємодії в процесі багатовекторної професійної мовнокомунікативної діяльності українською мовою як державною. З огляду на це вважаємо, що Олег Володимирович Галушак обрав актуальну для сучасної

педагогічної науки й освітянської практики проблему, якій донині не було присвячено спеціальних досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну працю виконано в контексті наукової теми кафедри фахових методик і технологій початкової освіти «Підготовка майбутніх фахівців в умовах формування загальноєвропейського освітнього простору» (№0110U008158), що входить до плану наукової роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Тему затверджено вченою радою Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 10 від 06.12.2023 р.).

Достовірність результатів та їх наукова новизна полягає насамперед у тому, що дисертант уперше в педагогічній науці обґрунтував педагогічні умови формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей (наявність позитивних емоційних стимулів у формуванні мовнокомунікативної компетентності майбутніх економістів; міждисциплінарна інтеграція лінгвістичних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей; моделювання у навчальному процесі реальних професійних комунікативних ситуацій; забезпечення інформаційно-комунікативного середовища в освітньому процесі підготовки майбутніх економістів); уточнив зміст терміних понять: «компетентність», «комунікація», «мовнокомунікативна компетентність» та обґрунтував доцільність уточнення змісту базового поняття «формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей»; визначив критерії (когнітивно-змістовий, професійно-комунікативний, оцінно-рефлексійний) із відповідними показниками та схарактеризував рівні сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей; розробив й експериментально перевірів методику формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Практичне значення дослідження. Практичне значення виконаного дослідження зумовлене можливістю використання його положень і результатів удосконалення навчально-методичного забезпечення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» та впровадженням ВК «Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх економістів» для студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти; результатами можуть скористатися також фахівці закладів післядипломної педагогічної освіти задля розроблення змісту курсів професійного розвитку. Висновки, отримані у роботі, можуть бути використані студентами та аспірантами під час виконання наукових досліджень.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності загалом та ідентичності основних положень дисертації. Наукові положення, висновки, результати й рекомендації, викладені в тексті дисертації Олега Володимировича Галушака, вважаємо теоретично обґрунтованими й експериментально достовірними. Їх обґрунтованість підтверджено багатоаспектним аналізом досліджуваної

проблеми, авторськими узагальненнями, належною джерельною базою, широкою апробацією матеріалів дослідження, достатньою кількістю публікацій, у яких подано результати дослідження, ефективною організацією етапів педагогічного експерименту, а також докладним описом отриманих результатів. Застосування доцільних для наукового пошуку теоретичних, емпіричних і статистичних методів оброблення результатів педагогічного експерименту дало змогу здобувачеві кваліфікаційної роботи ефективно зреалізувати мету та завдання теоретико-експериментального дослідження.

Матеріали дослідження апробовано в закладах вищої освіти, зокрема: Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (довідка про впровадження №2026-01-26/06-12/818 від 15.04.2026); Херсонському державному університеті (довідка про впровадження №03-32/471 від 01.04.2026); Ізмаїльському державному гуманітарному університеті (довідка про впровадження №1-7/160 від 06.04.2026); Національному університеті кораблебудування імені Адмірала Макарова» (акт про впровадження №01.1-07/03/33/685 від 09.04.2026).

Наукові завдання і мета дослідження зреалізовані дисертантом достатньо повно, що відображено у висновках дисертації. Зміст роботи віддзеркалює належний рівень оволодіння здобувачем ступеня доктора філософії методологією наукової діяльності. Застосовані в дисертації методи дослідження корелюють з вимогами теоретико-експериментальних праць.

Результати дисертаційної роботи Олега Володимировича Галушчака пройшли широку апробацію у виступах на наукових і науково-практичних конференціях, зокрема на п'ятих – міжнародних і всеукраїнському науково-методичному семінарі «Компетентнісний підхід в освіті: теорія і практика» (м. Глухів, 2023 рік).

Зміст дисертації складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (227 найменувань), додатків. Загальний обсяг дисертації становить 246 сторінок, основний зміст дисертації викладено на 195 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 15 рисунків.

Наукову стратегію реалізації *першого завдання* – *схарактеризувати зміст базових понять дослідження* – ґрунтовно викладено в підрозділах 1.1 та 1.2. першого розділу. Дисертант з належною повнотою проаналізував змістові характеристики таких базових понять, як: «комунікація», «спілкування», «професійне мовлення», «професійна комунікація», що віддзеркалює глибоку обізнаність його з терміносистемою досліджуваної проблеми. Так, базове поняття «комунікація», услід за О. Ковальчук, дослідник розглядає як особливу культурну форму спілкування; як процес обміну інформацією між людьми через знаки та символи, під час якого інформація передається цілеспрямовано, сприймається вибірково, а взаємодія відбувається згідно з визначеними правилами та нормами. Зміст поняття «професійна комунікація» в роботі потлумачено як процес досягнення взаєморозуміння в певній предметній сфері, що передбачає обмін інформацією між фахівцями. Зазначено, що в сучасних дослідженнях науковці часто об'єднують професійну та ділову комунікацію,

використовуючи означений термін для опису всіх форм взаємодії та стосунків у робочому середовищі, що охоплює як усну, так і письмову комунікацію, а також прямий контакт і спілкування. Наголошено, що професійна комунікація виконує низку функцій (інформативна, експресивна, смислоутворювальна, діагностична, індивідуалізаційна, спонукальна, культурологічна, психотерапевтична), що формують базові операційні принципи професійної комунікації, забезпечуючи її комплексний характер. Базове поняття «спілкування» схарактеризовано як процес взаємодії між суб'єктами, у якому відбувається обмін раціональною та емоційною інформацією, знаннями, навичками, досвідом і результатами діяльності; необхідною умовою для розвитку та формування особистості; взаємодія, яка включає передачу пізнавального й емоційного досвіду, обмін знаннями, уміннями і результатами різноманітної діяльності.

Зміст поняття «мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців економічних спеціальностей» у роботі дослідник обґрунтував у новому дослідницькому контексті як інтегральну, інтелектуально й особистісно обумовлену професійно спрямовану здатність здобувача вищої освіти як майбутнього фахівця, який характеризується рисами, спільними для ключових компетентностей, зокрема інтегрованістю, надпредметністю та поліфункційністю. Акцентовано, що формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічної спеціальності не обмежується вивченням окремих дисциплін, а охоплює весь період навчання студента у закладі вищої освіти, що постійно вдосконалюється під час подальшої фахової діяльності.

У процесі розв'язання **другого завдання** – визначити критерії, показники і схарактеризувати рівні сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей – дисертант запропонував систему критеріїв: когнітивно-змістовий, професійно-комунікативний, оцінно-рефлексійний, що охоплюють відповідні показники й рівні (високий, достатній, задовільний, низький) мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей та розроблено систему діагностичних завдань відповідно до: 1) *когнітивно-змістового критерію* із встановленими показниками (обізнаність студентів із поняттями: «комунікація», «спілкування», «мовнокомунікативна компетентність»); 2) *професійно-комунікативного критерію* із показниками (уміння доречно використовувати вербальні і невербальні засоби мовлення та формули мовленнєвого етикету); 3) *оцінно-рефлексійний критерій* із показниками (уміння здійснювати самоаналіз мовнокомунікативних дій у спілкуванні з партнером), що слугують підґрунтям діагностування, аналізу рівня сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, розроблення методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

У контексті реалізації **третього завдання** дослідження – визначити та експериментально апробувати педагогічні умови формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних

спеціальностей – Олег Володимирович Галушак узагальнив теоретичні напрацювання психологів, педагогів та лінгводидактів з досліджуваної проблеми, що дало змогу з'ясувати закономірності в становленні та розвитку методологічних підходів, концептуальних положень, методичних ідей задля обґрунтування психологічних чинників та лінгводидактичних засад формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Дисертант визначив педагогічні умови задля ефективного формування мовнокомунікативної компетентності у майбутніх фахівців економічних спеціальностей, зокрема: позитивна мотиваційна налаштованість майбутніх фахівців економічних спеціальностей на професійну комунікацію; міждисциплінарна інтеграція лінгвістичних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей; моделювання в освітньому процесі реальних професійних комунікативних ситуацій; забезпечення інформаційно-комунікативного середовища в освітньому процесі підготовки майбутніх економістів.

Педагогічну умову – *позитивна мотиваційна налаштованість майбутніх фахівців економічних спеціальностей на професійну комунікацію* – ґрунтовно проаналізував у межах визначених пріоритетних вимірів: як складну система мотивів, що забезпечує спонукання до активної діяльності, та як фундаментальну основу системи ставлення індивіда до сучасних реалій, що охоплюють виокремлені такі аспекти, як: потреби, інтереси, емоції, переконання та ідеали. У дослідженні формування позитивної мотивації до мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей розглядає через професіоналізацію змісту мовної підготовки, розроблення професійно-орієнтованого навчально-методичного комплексу, структурними складниками якого слугують: теоретичні матеріали, завдання для самостійного опрацювання, теми для реферативних виступів та вправи, які вміщують наукову і практичну інформацію про мовнокомунікативні вміння, навички та специфіку використання професійної термінології в майбутній професійній діяльності.

Другу педагогічну умову – *міждисциплінарна інтеграція лінгвістичних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей* – дисертант, услід за О. Савченко, пропонує реалізовувати шляхом вивчення теоретичного матеріалу блоками, що охоплюють кілька тем і дають змогу ознайомлюватися зі змістом різних дисциплін, поєднуючи їх із різноманітними видами діяльності, об'єднаних спільною темою. Згідно з другою педагогічною умовою, як акцентовано в роботі, інтеграція знань виконує роль об'єднавчого елемента між загальною та професійною освітою, формуючи цілісну систему підготовки фахівців, сприяє подоланню розриву між теорією та практикою у закладах вищої освіти, а також покращенню засвоєння навчального матеріалу, формуванню діалектичного та системного мислення, розвитку

гнучкості інтелектуальної діяльності, спрямованої на розв'язання складних і нетипових завдань.

Третю педагогічну умову – *моделювання в освітньому процесі реальних професійних комунікативних ситуацій* – визначено дисертантом як однією з

пріоритетних в організації освітнього процесу, якою передбачено інтеграцію змодельованих ситуацій задля відтворення аспектів майбутньої професійної діяльності. Зазначено, що процес моделювання реальних професійних комунікативних ситуацій обумовлює реконструкцію основних елементів конкретного виду трудової діяльності, а також передбачає створення ситуацій соціальних взаємодій між учасниками, які виникають у процесі виконання професійних завдань через занурення студентів у реальне професійне середовище, особливо в контексті економічної та підприємницької діяльності й ґрунтується на використанні навчально-мовленнєвого матеріалу, структурованого у формі проблемно-орієнтованих завдань, зокрема: презентація бізнес-плану, проведення професійної дискусії, обговорення інвестиційного проєкту чи вирішення конфліктної ситуації з незадоволеним клієнтом. Акцентовано, що моделювання професійних комунікативних ситуацій відіграє важливу роль для формування у майбутніх економістів усвідомлення значущості як діалогічної, так і монологічної форм спілкування в межах їхнього професійного становлення.

Педагогічну умову – *забезпечення інформаційно-комунікативного середовища в освітньому процесі підготовки майбутніх економістів* – дослідник обґрунтував за визначеними стратегіями навчання: перша – технологія «один-на-один» (офлайн-технології), що передбачає індивідуалізований підхід до навчання студентів із застосуванням комп'ютерної техніки за умов обмеженого або відсутнього доступу до мережі Інтернет; друга стратегія ґрунтується на концепції дистанційного навчання в реальному часі (онлайн-технології), яка передбачає перенесення освітнього процесу у віртуальне середовище, яке функціонує за допомогою мережевих технологій і забезпечує віддалену взаємодію між усіма учасниками, сприяє створенню потужної інформаційної підтримки для викладачів і студентів, а також створює передумови для формування індивідуальних освітніх траєкторій, включно зі спрощенням організації навчання за індивідуально складеними графіками. Наголошено, що визначені педагогічні умови функціонують не ізольовано, а у взаємопов'язаному комплексі, підсилюють одна одну, сприяють ефективному формуванню мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

У процесі розв'язання *четвертого завдання* Олег Володимирович Галушак розробив й експериментально апробував лінгводидактичну модель та методику формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Обрану дисертантом стратегію розроблення змісту й організаційних етапів педагогічного експерименту (констатувального, формувального, контрольного) вважаємо оптимальною. За результатами констатувального етапу педагогічного експерименту встановлено,

що високий рівень сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей було виявлено у 8,3% студентів в ЕГ та 8,2% – у КГ, достатній рівень – у 15,7% – в ЕГ та 15,5% – у КГ. Більшість майбутніх фахівців економічних спеціальностей засвідчили задовільний (33,0% – в ЕГ та 32,4% – у КГ) і низький (43,0% – в ЕГ та 43,9% – у КГ) рівні, що підтвердило об'єктивну необхідність розроблення й упровадження методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей на компетентнісний основі.

На формувальному етапі педагогічного експерименту упроваджено методику формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, яку розроблено відповідно до теоретично обґрунтованих лінгвістичних, психологічних і лінгводидактичних засад навчання та педагогічних умов формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Методично доцільно на означеному етапі дослідної роботи використано продуктивні методи і прийоми: різноманітні ігрові технології, інтерактивні методи навчання, аналіз відео-інтерв'ю, моделювання виробничих педагогічних ситуацій, а також інформаційно-комунікаційні технології, зокрема виконання завдань на платформі Google Classroom, що уможливило організацію освітнього процесу під час дистанційного, змішаного й очного форматів. Експериментальне дослідження складалось з чотирьох етапів: інформаційно-збагачувального, репродуктивно-діяльнісного, продуктивно-творчого та рефлексійно-оцінного, метою кожного з яких передбачено озброєння майбутніх фахівців економічних спеціальностей необхідним обсягом знань, умінь та навичок фахового мовлення. Для формування мовнокомунікативної компетентності у майбутніх фахівців економічних спеціальностей запропоновано систему мовленнєвих вправ, які базувались на принципах комунікативної спрямованості на майбутню професію студентів, зокрема: вправи для формування мовнокомунікативних навичок (мовленнєві (тренувальні, ситуативні), комунікативні (вправи на складання діалогів («Економічний квест») та побудову монологічних висловлювань («Розвиток малого бізнесу в регіоні») професійного спрямування) та творчі (дискусія, мозковий штурм, ділові ігри («Розмова з інвестором»), бесіди-диспути).

Аналіз результатів контрольного етапу педагогічного експерименту засвідчив позитивну динаміку змін у рівнях сформованості мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Зокрібно, якщо на початковому етапі високий рівень сформованості мовнокомунікативної компетентності зафіксовано у 8,3% студентів експериментальної групи (ЕГ) та 8,2% контрольної групи (КГ), то на підсумковому етапі удосконалення означеного показника досягли 23,5% учасників ЕГ та 12,8% представників КГ. Достатній рівень продемонстрували 33,9% студентів ЕГ (у порівнянні з початковим рівнем – 15,1%) та 23,5% учасників КГ (попередній показник – 15,5%). Частка студентів із задовільним рівнем знизилася до 21,8% в ЕГ (порівняно з 33,0% на початковому етапі) та до 28,5% у КГ (замість попередніх

32,4%). Низький рівень компетентності залишився у 21,5% студентів ЕГ (було 43,0%) та у 35,2% студентів КГ (було 43,9%). Результати завершального етапу проведеного дослідження підтвердили ефективність розробленої експериментальної методики розвитку мовнокомунікативної компетентності у майбутніх фахівців економічних спеціальностей. Статистичну значущість та не випадковість позитивних змін в експериментальній групі підтверджено за допомогою розрахунків за критерієм χ^2 -квадрат Пірсона.

Отже, узагальнимо найбільш вагомі наукові здобутки автора у дисертаційній роботі:

1) визначено засадничі положення, що стали науковою основою для обґрунтування методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей;

2) обґрунтовано доцільність реалізації визначених педагогічних умов у формуванні мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, зокрема: позитивна мотиваційна налаштованість майбутніх фахівців економічних спеціальностей на професійну комунікацію; міждисциплінарна інтеграція лінгвістичних та фахових дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців економічних спеціальностей; моделювання в освітньому процесі реальних професійних комунікативних ситуацій; забезпечення інформаційно-комунікативного середовища в освітньому процесі підготовки майбутніх економістів;

3) описано принципи: *загальнодидактичні* – *традиційні і сучасні*, а також *лінгводидактичні* (навчання мови і мовлення; мовленнєво-мисленнєвої активності, текстоцентризму, ситуативності, опора на рідну мову) та *власне методичні* (професійної спрямованості, комунікативності, термінологічності, діалогізації навчання); обґрунтовано *підходи* (професійно-зорієнтований, комунікативно-діяльнісний, компетентнісний, комунікативний); виокремлено й схарактеризовано основні *методи й прийоми* (різноманітні ігрові технології, інтерактивні методи навчання, аналіз відео-інтерв'ю, моделювання виробничих педагогічних ситуацій, а також інформаційно-комунікаційні технології), що сприяють формуванню мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей;

4) запропоновано систему *мовленнєвих вправ* комунікативної спрямованості на майбутню професію, зокібна: 1) мовленнєві (тренувальні, ситуативні); 2) комунікативні (вправи на складання діалогів («Економічний квест») та побудову монологічних висловлень («Розвиток малого бізнесу в регіоні»); 3) вправи професійного спрямування); 4) творчі (дискусія, мозковий штурм, ділові ігри («Розмова з інвестором»); 5) бесіди-диспути;

5) описано розроблену, впроваджену й експериментально перевірену авторську методику формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, яка ґрунтується на оптимальному поєднанні підходів, принципів, методів, прийомів, педагогічних умов, системи мовленнєвих вправ, що уможливило її використання під час усіх форматів освітнього процесу, корелює з обґрунтованими психологічними

чинниками та лінгводидактичними засадами мовнокомунікативної компетентності майбутнього фахівця економічної спеціальності.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Результати теоретико-експериментального дослідження пройшли апробацією на різних рівнях, про що засвідчує 10 наукових публікацій Олега Володимировича, у тому числі: 5 статей у наукових фахових виданнях України (категорії Б); 5 – матеріали і тези міжнародних та всеукраїнських конференцій. Опубліковані наукові праці за змістом достатньо повно відображають результати виконаної кваліфікаційної роботи.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи та наукових публікацій ознак академічного плагіату, елементів фабрикацій чи фальсифікації не виявлено. Дисертант коректно покликається на власні наукові праці, дослідження інших авторів, нормативно-правові документи та інші використані джерела. Порушень принципів академічної доброчесності в роботі також не виявлено.

Стиль і мова дисертації. Текст дисертації викладено послідовно, стиль викладання науковий, чіткій і лаконічний. Загалом дисертація є завершеним науковим дослідженням, що відповідає паспорту спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Дискусійні положення, рекомендації та зауваження до змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи високий науковий рівень дисертації Олега Володимировича Галушчака, обґрунтованість отриманих результатів, у контексті наукової полеміки варто окреслити деякі дискусійні положення й висловити окремі зауваження до роботи.

1. Не зовсім доцільно, на наш погляд, в обґрунтуванні складника змісту дисертації – ***гіпотеза дослідження*** – доводити ефективність формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей лише через реалізацію педагогічних умов; моделювання в освітньому процесі реальних професійних комунікативних ситуацій; забезпечення інформаційно-комунікаційного середовища в освітньому процесі підготовки майбутніх економістів, залишивши поза увагою, а відтак не виокремивши найбільш ефективніші складники авторської методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, які виписано в **предметі дослідження**, зокрібно: ***принципи, педагогічні умови, методи, прийоми та засоби формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей***. Щоправда, у формулюванні **предмета дослідження** залишився також поза увагою такий важливий складник, як ***сучасні підходи***, адже в роботі обґрунтовано ефективні підходи до формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей (професійно-

зорієнтований, комунікативно-діяльнісний, компетентнісний, комунікативний), які докладно описано в другому розділі роботи.

2. Зауваження стосується поняттєво-термінного апарату дисертації. Загалом позитивно оцінюючи характеристики базових понять дослідження, зауважимо, що дослідник аналізує й обґрунтовує в роботі базові суміжні поняття: *«комунікація»*, *«спілкування»*, *«професійне мовлення»*, *«професійна комунікація»*. Проте не коментує відмінностей та уточнених формулювань у тлумаченні термінних понять: *«мовнокомунікативна компетентність»* і *«мовнокомунікативна компетентність майбутніх фахівців економічних спеціальностей»*. У цьому контексті хотілося б почути від автора дисертації відповідь: як співвідноситься зміст означених понять та в чому їх відмінність?
3. Ефективність розробленої методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей експериментально підтверджена, результати її впровадження цілком переконливі. Проте вважаємо, що в додатках доцільно було б подати зміст програми експериментального дослідження, а також пропоновану мовленнєву систему вправ і завдань для увиразнення дослідницької логіки й тяглості етапів педагогічного експерименту.
4. Цілком виправдано й логічно, що здобувач ступеня доктора філософії на 7 сторінці дисертації акцентує: *«Результативність розробленої методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей теоретично обґрунтована та практично підтверджена, результати її ефективності проаналізовано за допомогою статистичних методів оброблення даних»*. Хотілося б почути від автора дисертації відповідь: чи науково доцільно в *завданні дослідження* передбачати експериментальну апробацію не лише методики формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей, а й лінгводидактичної моделі?

Висловлені зауваження, міркування щодо змісту дисертаційної роботи Олега Володимировича Галущука мають переважно рекомендаційний характер, а тому не ставлять під сумнів здобуті наукові результати автора дисертації.

Зальний висновок. Дисертаційна робота **Галущака Олега Володимировича «Формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців економічних спеціальностей»** є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному та методологічному рівнях. Здобуті в процесі дослідження результати віддзеркалюють наукову новизну, теоретичне й практичне значення. Робота відповідає вимогам наказу Міністерства науки і освіти України за № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, внесеними Постановами КМУ № 341 від

21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. і № 507 від 03.05.2024 р.), а її автор – Галушак Олег Володимирович – заслуговує присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри української мови
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Станіслав КАРАМАН